

I Diecezjalny Kongres Muzyki Liturgicznej w Gliwicach

(Gliwice, 14–16 października 2005 r.)

Z inicjatywy członków Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych odbył się w Gliwicach w dniach od 14 do 16 października 2005 r. pierwszy Diecezjalny Kongres Muzyki Liturgicznej. Wpisał się on w ciąg diecezjalnych kongresów będących następstwem Ogólnopolskiego Kongresu Muzyki Liturgicznej, jaki odbył się we wrześniu 2004 r. w Krakowie. Diecezjalny Kongres Muzyki liturgicznej w Gliwicach stał się zarazem diecezjalnym wydarzeniem uroczystego zakończenia Roku Eucharystii w diecezji. W pracach kongres udział wzięło ponad 70 osób. Zasadniczym miejscem realizacji kongresu stała się gliwicka katedra pw. św. Ap. Piotra i Pawła, Centrum Edukacyjne Jana Pawła II oraz diecezjalne sanktuarium MB Pokornej w Rudach.

Nadrzędnym celem zorganizowanego kongresu było wyczerpanie środowiska muzyków kościelnych diecezji gliwickiej na potrzebę właściwego kształtowania oblicza muzyki liturgicznej tak pod względem poprawności liturgicznej, jak i muzycznej.

Dzieło kongresu miało trzy podstawowe wymiary: celebracje liturgiczne (które miały miejsce w katedrze gliwickiej), sympozjum poświęcone muzyce liturgicznej (które odbyło się w Centrum Edukacyjnym Jana Pawła II) oraz koncerty muzyki liturgicznej.

Diecezjalny Kongres Muzyki Liturgicznej rozpoczął się w piątek 14 października 2005 r. wieczorną adoracją Najświętszego Sakramentu w katedrze gliwickiej o godz. 19.00, która była połączona z medytacjami organowymi prof. Juliana Gembalskiego (AM Katowice). Wprowadzenia do medytacji organowych, które były improwizacjami na temat pieśni eucharystycznych, dokonał ks. mgr-lic. Bogdan Kicingier, wykładowca SMK w Gliwicach.

Ważnym momentem kongresu stało się sympozjum poświęcone muzyce liturgicznej zorganizowane w sobotę 15 października 2005 r. w auli Centrum Edukacyjnego Jana Pawła II. Składało się ono z dwóch sesji: przedpołudniowej i popołudniowej. Sesja przedpołudniowa rozpoczęła się o godz. 10.00 od wspólnej modlitwy, powitania gości i słowa wprowadzenia ks. biskupa dr Gerarda Kusza. Prowadzenie pierwszej sesji objął ks. dr Joachim Waloszek (WSD w Opolu, WT UO). Sesja składała się z dwóch wykładów. Pierwszy wygłosił dr hab. Remigiusz Pośpiech (prodziekan WT UO), a temat wykładu brzmiał: *Specyfika śląskiej tradycji liturgiczno-muzycznej*. Prelegent, ukazując w ogólnym zarysie bogactwo śląskiej tradycji muzyki liturgicznej na przestrzeni od średniowiecza do XIX w., wyraźnie wskazał, że rozwój muzyki i jej poziom wykonawczy zawsze był konsekwencją odpowiedniego wykształcenia ówczesnych muzyków kościelnych. W dyskusji, jaka zrodziła się po wykładzie, dobitnie podkreślono fakt, że w obecnej dobie Kościół na Śląsku obficie korzysta z dorobku minionych pokoleń. Po przerwie drugi wykład zaprezentował najprzedniejszy

gość kongresu — ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak (KUL Lublin), którego dorobek naukowy świadczy o wielkim umiłowaniu liturgii i tradycji muzycznej Kościoła. Tytuł wykładu brzmiał: *Muzyka jako istotny element liturgicznej celebracji*. Prelegent, zarysowując ogólny obraz współczesnej kultury muzycznej, próbował stawiać pytania, czy elementy współczesnej muzyki mogą być wykorzystane w ramach liturgii. Odpowiedzią na to zasadnicze pytanie stało się ukazanie zasadniczego elementu muzyki, jakim jest piękno, które może i powinno znaleźć swe naturalne miejsce w ramach celebracji liturgicznej. W krótkiej dyskusji następującej po wykładzie podkreślono, że walor sztuki jest zasadniczym elementem, który powinien znaleźć odzwierciedlenie we wszelkich zamierzeniach duszpasterskich. Sesja przedpołudniowa zakończyła się krótkimi komunikatami dotyczącymi m.in. prac nad ponownym wydaniem nowego opracowania modlitewnika i śpiewnika diecezjalnego *Droga do nieba*, co zostało przedstawione przez jego głównego redaktora — ks. dra Joachima Waloszka.

Centralnym punktem Diecezjalnego Kongresu Muzyki Liturgicznej stała się Eucharystia celebrowana o godz. 13.00 w katedrze gliwickiej pod przewodnictwem ks. infułata prof. dra hab. Helmuta Sobeczki (WT UO) — przewodniczącego Międzydiecezjalnej Komisji ds. Liturgii, Duszpasterstwa Liturgicznego i Muzyki Kościelnej. Homilię w czasie Mszy św. wygłosił ks. dr hab. Antoni Reginek (prodziekan WT UŚ) — Prezes Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych. Śpiewy liturgiczne poprowadziła połączona schola pod kierunkiem mgr Brygidy Tomali (SMK w Gliwicach). W skład połączonej scholi w liczbie ponad 80 osób weszły cztery schole parafialne oraz uczniowie SMK i DSO II stopnia w Gliwicach. Całość śpiewów wykonywanych w ramach liturgii była monodyczna i zawierała także elementy chóru gregoriańskiego.

Druga część sympozjum rozpoczęła się o godz. 15.00 ponownie w Centrum Edukacyjnym Jana Pawła II, a przewodniczył jej dr hab. Remigiusz Pośpiech. Na tę sesję składały się spotkania w trzech panelach dyskusyjnych. Każdy z uczestników kongresu mógł sobie wybrać grupę, której tematem dyskusji był szczególnie zainteresowany. Prowadzący dane spotkanie dokonali krótkiego wprowadzenia na zaplanowany temat, po którym zaproszeni do dyskusji goście ustosunkowali się do wystąpienia prowadzącego. Następnie głos w dyskusji zabierali wszyscy uczestnicy spotkań.

W pierwszej grupie dyskusja była poświęcona roli zespołów śpiewaczych (chórów i scholi). Tę grupę dyskusyjną poprowadził ks. mgr-lic. Bogdan Kicingier, a wśród zaproszonych gości były osoby zaangażowane osobiście w dzieło prowadzenia zespołów śpiewaczych: ks. dr Grzegorz Poźniak z Opola (WT UO), dr hab. szt. muz. Krystyna Krzyżanowska-Łoboda (AM Katowice) oraz mgr Józef Chudalla (SMK w Opolu). W toku dyskusji podkreślono potrzebę jasnego określenia kompetencji repertuarowych pomiędzy scholą liturgiczną a chórem oraz sposób właściwej współpracy obu zespołów w celebracjach liturgicznych. Uczestnicy dyskusji podkreślili także wyjątkową rolę zespołów śpiewaczych w podnoszeniu poziomu śpiewu w parafiach.

W drugiej grupie dyskusja ogniskowała się wokół tematu posługi organisty i jego stałej formacji. Zatem do dyskusji w tej grupie byli zaproszeni szczególnie wszyscy organiści. Była to grupa, w której udział wzięło najliczniejsze grono uczestników kongresu, a jej pracami kierował prof. Julian Gembalski. Wśród zaproszonych do dyskusji gości były osoby związane z formacją organistów we wszystkich diecezjach Metropolii Górnośląskiej: ks. dr hab. Antoni Reginek, dr szt. muz. Mariola Brzoska (Gliwice, dyrektor SMK i DSO II st.) oraz mgr Alfred Bączkiewicz (SMK w Opolu). W toku dyskusji jej uczestnicy wyjątkowo mocno podkreślali konieczność dwutorowej formacji organisty, która musi być muzyczna i liturgiczna. Podkreślono, że w dzisiejszej rzeczywistości ułatwionego dostępu do kształcenia muzyczno-liturgicznego już tylko tak wykształceni muzycy powinni pełnić posługę organisty w naszych kościołach.

Z kolei trzecia grupa uczestników kongresu dyskutowała na temat udziału w liturgii orkiestr dętych. Do włączenia się w prace tej grupy byli zaproszeni przede wszystkim wszyscy dyrygenci i muzycy orkiestr dętych. Dyskusją kierował ks. dr Piotr Tarlinski (WT UO). Do dyskusji zostały zaproszone osoby związane z prowadzeniem orkiestr dętych: dr szt. muz. Lesław Podolski (Akademia im. J. Długosza w Częstochowie, dyrygent orkiestry dętej KWK *Sośnica*), mgr Ryszard Buczek (Prezes Gliwicko-Zaborskiego Okręgu PZChiO) oraz mgr Ernest Malik, prowadzący młodzieżową orkiestrę dętą *Camerata* w Starych Budkowicach (diecezja opolska). W dyskusji podkreślono fakt zderzenia się niewłaściwie przygotowanych orkiestr dętych z rzeczywistością liturgii. Wskazano na potrzebę przygotowania właściwego opracowania materiałów nutowych spójnych z wersjami melodii zamieszczonym w nowym wydaniu *Drogi do nieba* oraz dostosowanych do zróżnicowanego składu orkiestr i ich możliwości wykonawczych.

Po zakończonych panelach dyskusyjnych nastąpiło ich podsumowanie w auli centrum edukacyjnego. Każdy z prowadzących przedstawił krótko wyniki prac w swej grupie. Na zakończenie głos zabrał dr hab. Remigiusz Pośpiech, prowadzący sesję popołudniową, który dokonał podsumowania całości prac drugiej sesji, wskazując na konieczność solidnej formacji wszystkich zaangażowanych w dzieło kształtowania muzyki liturgicznej. Na tym etapie zakończyło się sympozjum naukowe.

O godz. 17.00 uczestnicy kongresu wzięli udział w nieszpórach ku czci Najświętszej Eucharystii, celebrowanych w przededniu Dnia Papieskiego w katedrze gliwickiej. Celebrację liturgiczną przewodniczył ks. bp Gerard Kusz, a śpiewy prowadziła, podobnie jak w czasie południowej Eucharystii, połączona schola pod kierunkiem Brygidy Tomali.

W niedzielę 16 października 2005 r., w trzecim dniu kongresu, w katedrze pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Gliwicach, w ramach Mszy św. o godz. 12.30, Akademicki Zespół Muzyczny Politechniki Śląskiej pod dyrekcją Krystyny Krzyżanowskiej-Lobody wykonał *Missa brevis* G.P. da Palestriny. W ten sposób, w odróżnieniu od sobotniej celebracji eucharystycznej i śpiewów monodycznych, liturgia niedziela

otrzymała piękny dar muzyki polifonicznej w jej najpiękniejszym kształcie. Eucharystii przewodniczył również ks. bp Gerard Kusz.

Ostatnim elementem Diecezjalnego Kongresu Muzyki Liturgicznej był koncert chóru *Pueri Cantores Sancti Nicolai* z Bochni pod dyrekcją ks. Stanisława Adamczyka w kościele Wniebowzięcia NMP w Rudach o godz. 17.00. Przy licznych udziałach wiernych chór zaprezentował repertuar muzyki liturgicznej z różnych okresów, od renesansu do współczesności.

Na zakończenie koncertu głos zabrał ks. dr hab. Antoni Reginek — Prezes Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, który pogratulował wykonawcom pięknego i wzruszającego koncertu, a organizatorom kongresu wzorowej jego organizacji.

Ks. Franciszek Koenig